

Лучко Ю.І.
ЦК мови та літератури

Технологія зустрічних зусиль

(один з аспектів реалізації студентоцентрованого підходу на заняттях із зарубіжної літератури)

*Навчання - це не сутичка зі
студентом, а співпраця, спілкування.*

*Це пошук контакту -
тісного й органічного.*

Є. М. Ільїн

Інноваційні освітні технології на заняттях із зарубіжної літератури

1. Проектно-діяльнісна технологія.

2. Технологія розвитку критичного мислення

дослідження проблем і ситуацій на основі самостійного вибору, оцінки та визначення міри корисної інформації.

3. Технологія проблемного навчання

створення проблемної ситуації та активну самостійну діяльні студентів у її розв'язанні.

4. Технологія зустрічних зусиль

активізація загально спрямованих емоційних, інтелектуальних, вольових зусиль учасників навчання.

5. Ейдотехніка.

Ейдотехніка (у перекладі з грецьк. «Eidos» означає «образ») – це технологія з обробки, зберігання та відтворення інформації; сукупність найбільш ефективних та перевірених протягом багатьох років як авторських, так і класичних прийомів запам'ятовування.

6. Діалогова технологія.

*«Освіта поза діалогом перетворюється на штучну, мертву систему»
(М.Бахтін)*

7. Особистісно орієнтована технологія навчання

навчання, що виявляє особливості студента-суб`єкта, що визнає самобутність і самоцінність суб`єктного досвіду студента, що вибудовує педагогічні впливи на основі суб`єктного досвіду студента.

8. Інтерактивна технологія

навчання в режимі діалогу, постійна активна взаємодія всіх його учасників з використанням моделей комунікацій, стосунків, ролей тощо.

9. Комп'ютерні (інформаційні, мультимедійні) технології.

комп'ютерні програми, сучасні засоби комунікації: телебачення, мобільні телефони, Інтернет тощо.

Технологія зустрічних зусиль

Етапи заняття

Розминка

Виклик

Контрольно-підготовчий

Співтворчість

Рефлексія

Прийоми етапу «розминки»

“ Відстрочена відгадка ”

Викладач пропонує студентам загадку, відгадка якої буде відкрита в процесі роботи над новою темою

“ Епіграф ”

Студентам пропонують осмислити вислови і подумати, як вони пов'язані з темою заняття

“Інтелектуальна розминка”

Протягом декількох хвилин потрібно виконати завдання, відповісти на запитання стисло, точно, зробити необхідні пояснення. Це “п'ятихвилинка” для розвитку кмітливості

Прийоми етапу «розминки»

“Так – ні”

Викладач загадує щось (літературний герой, письменник, літературознавче поняття...). Студенти намагаються знайти відповідь, ставлячи запитання, на які викладач відповідає тільки словами “так” або “ні”

“Дивувати”

Викладач знаходить такий кут зору, при якому навіть буденне стає дивовижним

“Занурення”

«Навчальний ланцюжок»: студенти один за одним складають характеристику якогось літературного явища (персонажа)

Прийоми етапу «виклику»

“ Мета та цілі ”

Після повідомлення мети заняття викладач пропонує студентам сформулювати свої цілі, важливі для них особисто

“ Питання до тексту ”

Студент самостійно визначає рівень засвоєння теми, виставляючи умовні значки на полях конспекту по темі, що вивчається

“ Знаю – не знаю ”

Відбувається обговорення міри засвоєння матеріалу, з'єднання знань усіх студентів

Прийоми контрольно – підготовчого етапу

“ Лови помилку! ”

**Обговорюючи вже вивчений матеріал,
викладач навмисно робить
помилки, які студенти повинні виправити**

“ Опитування – кросворд ”

**Заповнюється заздалегідь підготовлений
викладачем або студентами кросворд
за темою, що вивчається**

“ Повторення
з поглибленням знань ”

**Студенти самостійно готують
і ставлять запитання, що поглиблюють і
доповнюють досліджувальний матеріал**

Прийоми контрольно – підготовчого етапу

“Згоден – не згоден”

Робота проводиться у формі діалогу: студенти звертаються один до одного або до викладача з тезами, які можна прийняти чи спростувати

“Світлофор”

Це смужка паперу: з одного боку червона, з іншого – зелена. Під час опитування студенти сигналізують про свою готовність до відповіді, показуючи червону чи зелену смужку

“Бліц-опитування”

Проводиться у швидкому темпі для виявлення рівня засвоєння навчальних навичок, якими зобов’язані оволодіти студенти для подальшої успішної роботи

Прийоми етапу “співтворчості”

“Машина часу”

**Події оцінюються із двох позицій:
сучасної і відповідної історичної епохи**

“Колонка редактора”

**У процесі читання тексту студенти
записують коментарі, уточнення.
Потім команда експертів оцінює
зауваження і вибирає найбільш вдалу
відповідь**

“Фантастична добавка”

**Викладач доповнює реальну ситуацію
фантастикою**

Прийоми етапу “співтворчості”

“Театралізація”

Розігрування сцен за навчальною темою

“Ділова гра”

**Моделювання реальної
виробничої, наукової або іншої
“дорослої” діяльності**

“Проблемний діалог”

**Пошук самими студентами нових способів
вирішення, відбір нового матеріалу, потрібного
для відповіді.
Викладач при цьому виконує роль помічника**

“Кластер”

**Графічний систематизатор, де
записуються основні поняття, про які
йде мова, за допомогою стрілок і
розташування слів у таблиці
показується, як зв'язуються між собою
розглянуті поняття**

Прийоми етапу “рефлексія”

“Опитування-підсумок”

У кінці заняття викладач ставить запитання, які спонукають студента до рефлексії

“Відстрочена відгадка”

Необхідно не забути повернутися до питання, поставленого перед студентами на початку заняття

“Есе”

П’ятихвилинний твір, у якому студенти висловлюють свої знання з вивченої теми

Прийоми етапу “рефлексія”

“Сенкан”

Вірш з п’яти рядків

“Повернення до епіграфа”

**Розміркування студентів, як
відображає епіграф заняття його
основну ідею**

“Незакінчене речення”

**Завдання студентам –
закінчити речення**

Практичне застосування прийомів технології зустрічних зусиль

Тема Еволюція образу Раскольнікова і розвінчання теорії сильної особистості, “надлюдини”

Мета

- Простежити розвиток образу Раскольнікова
- Визначити авторське та своє особисте ставлення до героя та його ідей
- Розвивати навички роботи з текстом, характеризування образу у його динаміці; вміння висловлювати свої власні думки
- Виховувати гуманістичні почуття

Етап «розминка»

"Епіграф»

Студентам пропонують
осмислити вислови
й подумати, як вони
пов'язані з темою заняття

- Є один закон — закон моральний.
Ф. Достоєвський
- Він відчуває в усьому собі страшний безлад.
Ф. Достоєвський
- Є один закон – закон моральний.
Ф. Достоєвський
- Чи тварина я тремтяча, чи право маю...
Ф. Достоєвський

Етап «розминки»

“Занурення”

«Навчальний ланцюжок”:

студенти один за одним складають характеристику якогось літературного явища (персонажа)

Еволюція образу Раскольнікова

розумна людина -> теорія “сильної особистості” -> задум злочину -> здійснення подвійного вбивства -> муки сумління -> рішення під впливом Соні зізнатися -> зізнання -> каторга -> роздуми та каяття -> прихід до Бога

Етап «виклику»

“ Питання до тексту ”

Опитування (усне, письмове, фронтальне, індивідуальне)

1. Що вам відомо про історію створення роману “Злочин і кара”?
2. Визначте тематику та проблематику твору
3. Схарактеризуйте жанр роману

Контрольно-підготовчий етап

Групова робота

Група №1

1. Схарактеризуйте Петербург, яким він представлений у романі.
2. Знайдіть і зачитайте портрет Раскольнікова
3. Чому він залишив навчання в університеті?
4. Які думки переповнюють його?

Висновок

У Петербурга Достоевського два обличчя.

Одне - створене геніальними архітекторами, інше - будинки, трактири, позбавлені загалом архітектури.

Саме такий Петербург ми бачимо в романі письменника.

Контрольно-підготовчий етап

Групова робота

Група №2

1. Визначте мотиви вбивства, до якого готується герой.
2. Опишіть словесно його підготовку до злочину.
3. Поміркуйте, чи міг би злочин зовсім не відбутися.

Висновок

На злочин героя штовхають різні причини :

- а) нужденне власне життя ;
- б) безгрошів'я сім'ї ;
- в) знайомство з сім'єю Мармеладових ;
- г) усвідомлення того, що він такий не один і що потрібно допомогти всім знедоленим і приниженим;
- д) роздуми над долею сестри Дуні, підслухана розмова офіцерів в трактирі .

Злочину могло зовсім і не бути, коли б герой не дізнався, що сестри Олени Іванівни не буде вдома.

Контрольно – підготовчий етап

Групова робота

Група №3

1. Як герой поставився до вкраденого?
2. Чому втратив свідомість у конторі поліцейського наглядача?
3. Яке значення мають у творі описи поєдинків Раскольнікова та слідчого Порфирія Петровича?

Висновок

Раскольніков після вбивства морально страждає, боїться бути викритим, відвертається від рідних, бо вважає себе негідним з ними спілкуватися. Протягом всього роману він перебуває у гарячковому стані, відчуває страшні муки совісті.

Отже, він не сильна особистість, а звичайна людина, яку він називає “тварью дрожащею”.

Контрольно – підготовчий етап

Групова робота

Група №4

1. Кому першому зізнається герой в скоєному злочині?
2. Чому саме Соні він зізнається ?
3. Як про це він сам говорить?
4. Як Соня відреагувала на почуте?

Висновок

Читання Євангелія сприймається героями (Раскольниковим і Сонєю) по-різному.

Соня, читаючи про воскресіння Лазаря, мріє про воскресіння невіруючого Раскольникова.

Раскольников побачив в Ісусі себе. Він, як Ісус, повинен прийти до людей і врятувати їх, зупинити силою влади над людьми. Сцена читання Євангелія-ключова у творі. Це символ віри Достоевського. В образі Раскольникова проглядаються риси Лазаря, а його теорія ототожнюється з хворобу цього біблійного персонажа. Чотири дні, проведені Лазарем у труні, відповідають чотирьом дням, які прожив у лихоманці Раскольников у своїй кімнаті.”.

Етап “співтворчості”

Кластер

«Витоки виникнення теорії Раскольниковова»

Етап “рефлексія”

“Незакінчене речення”

**Завдання студентам –
закінчити речення**

- До Раскольнікова я ставлюся.....
- Теорія “сильної особистості” у наш час.....
- Мене дивує.....

Етап “рефлексія”

“Кола Вена”

Характеристика Раскольников і Соні”

Етап “рефлексія”

“Есе”

П'ятихвилинний твір, у якому студенти висловлюють свої думки та враження з конкретного приводу чи питання

Тема есе на власний вибір:

1. Запишіть і поясніть еволюцію образу Раскольнікова
2. Яким може бути символічне значення прізвища головного героя роману?

Домашнє завдання

- 1 рівень:** сформулюйте основні положення теорії Раскольниковова. З чим у ній ви згодні, а з чим – ні?
- 2 рівень:** дати відповіді на запитання 4-5 у підручнику на с. 173;
- 3 рівень:** дати письмову відповідь на запитання “Чи жива сьогодні ідея Раскольниковова?”

Висновки

Технологія зустрічних зусиль на заняттях із зарубіжної літератури

1. реалізує цілі й завдання чинних програм;
2. розвиває комунікативні компетентності, мовленнєву діяльність студентів;
3. сприяє переходу учасників діяльності з інертного до інтегрованого рівня й формує позитивну мотивацію до процесу навчання;
4. підвищує культуру розумової праці, виробляє навички спільних дій, створює сприятливу атмосферу співтворчості.

Отже, студент перетворюється на активного учасника науково – освітнього процесу, а це і є одна з характеристик сучасної освіти – студентоцентризм.

Список використаних джерел

1. **Богосвятська А. І. Методика ейдотехніки та її використання словесниками / А. І. Богосвятська // Зарубіжна література в школах України. – 2012. – № 5. – С. 32-36.**
2. **Богосвятська А. І. Сучасні педагогічні технології у практиці вчителя світової літератури / А. І. Богосвятська // Зарубіжна література в школах України. – 2013. – № 1. – С. 34-41.**
3. **Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с**
4. **Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с..**
5. **Митник О. Психолого-педагогічні умови побудови творчого навчально-виховного процесу на уроці / Олександр Митник // Рідна школа. – 2013. – № 6. – С. 31-35.**
6. **Приходченко К. Метод ейдетики як розвивальна технологія / Катерина Приходченко // Початкова школа. – 2013. – № 3. – С. 48-50.**
7. **Харчук Л. Упровадження інноваційних технологій / Л. Харчук // Відкритий урок. – 2013. – № 6. – С. 70-71.**